

1. תלמוד בבלי מסכת קידושין דף כט:

משתבח ליה רב חסדא לרב הונא בדרב המנונא דאדם גדול הוא, א"ל: כשיבא לידך הביאהו לידו. כי אתא, חזייה דלא פריס סודרא, א"ל: מאי טעמא לא פריסת סודרא? א"ל: דלא נסיבנא. אהדרינהו לאפיה מיניה, א"ל: חזי, דלא חזית להו לאפי עד דנסבת. רב הונא לטעמיה, דאמר: בן עשרים שנה ולא נשא אשה - כל ימיו בעבירה. בעבירה סלקא דעתך? אלא אימא: כל ימיו בהרהור עבירה.

With regard to marriage, the Gemara relates: **Rav H̄isda would praise Rav Hamnuna to Rav Huna by saying that he is a great man. Rav Huna said to him: When he comes to you, send him to me. When Rav Hamnuna came before him, Rav Huna saw that he did not cover his head with a cloth, as Torah scholars did. Rav Huna said to him: What is the reason that you do not cover your head with a cloth? Rav Hamnuna said to him: The reason is that I am not married, and it was not customary for unmarried men to cover their heads with a cloth. Rav Huna turned his face away from him in rebuke, and he said to him: See to it that you do not see my face until you marry.** The Gemara notes: **Rav Huna conforms to his standard line of reasoning, as he says: If one is twenty years old and has not yet married a woman, all of his days will be in a state of sin concerning sexual matters. The Gemara asks: Can it enter your mind that he will be in a state of sin all of his days? Rather, say that this means the following: All of his days will be in a state of thoughts of sin, i.e., sexual thoughts. One who does not marry in his youth will become accustomed to thoughts of sexual matters, and the habit will remain with him the rest of his life.**

2. תלמוד בבלי מסכת קידושין דף לא.

אמר ר' יצחק: כל העובר עבירה בסתר - כאילו דוחק רגלי שכינה, שנאמר: כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי. אמר רבי יהושע בן לוי: אסור לאדם שיהלך ארבע אמות בקומה זקופה, שנא': מלא כל הארץ כבודו. רב הונא בריה דרב יהושע לא מסגי ארבע אמות בגילוי הראש, אמר: שכינה למעלה מראשי.

Rabbi Yitzh̄ak says: Anyone who transgresses in private, it is considered as though he is pushing away the feet of the Divine Presence, i.e., he distances God from him, so to speak. As it is stated: "So says the Lord: The heaven is My throne and the earth is My footstool" (Isaiah 66:1). When someone sins in secret, he demonstrates that he thinks God is absent from that place, and it is as though he pushes His feet away from the earth. With regard to the same issue, **Rabbi Yehoshua ben Levi says: It is prohibited for a person to walk even four cubits with an upright posture, which is considered an arrogant manner, as it is stated: "The entire world is full of His glory"** (Isaiah 6:3). One who walks in an arrogant manner indicates a lack of regard for the glory and honor of God that is surrounding him, and thereby chases God from that place, as it were. The Gemara relates: **Rav Huna, son of Rav Yehoshua, would not walk four cubits with an uncovered head. He said: The Divine Presence is above my head, and I must act respectfully.**

3. תלמוד בבלי מסכת קידושין דף לג.

רבינא הוה יתיב קמיה דר' ירמיה מדיפתי, חלף ההוא גברא קמיה ולא מיכסי רישא, אמר: כמה חציף הא גברא! א"ל: דלמא ממתא מחסיא ניהו, דגיסי בה רבנן.

The Gemara cites another incident involving honor one demonstrates for his teacher. Once, when **Ravina was sitting before Rabbi Yirmeya of Difti, a certain man passed before him and did not cover his head. Ravina said: How rude is this man, who does not show respect by covering his head in honor of a rabbi. Rabbi Yirmeya of Difti said to him: Perhaps he is from the city of Mata Meḥasya, where rabbis are common and the people living there are consequently not as careful to display honor as those in other places.**

4. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קיח:

אמר רב הונא בריה דרב יהושע: תיתי לי דלא סגינא ארבע אמות בגילוי הראש.

Rav Huna, son of Rav Yehoshua, said: May I receive my reward because I never walked four cubits with my head uncovered.

5. תוספות מסכת בכורות דף ב: ד"ה שמא

... עוד מייתי ר"ת ראייה מההיא דפרק [בתרא] דמגילה (דף כח.). דאמר אבוב בר איהי תיתי לי דלא עבדי שותפות עם עובד כוכבים ואי אסור מאי רבותיה וכן פר"ת שלא היו נזהרים משלש סעודות מדאמר פרק כל כתבי (שבת דף קיח): תיתי לי דקיימית ג' סעודות משמע שכולן לא היו נזהרים בהן...

6. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קנו:

ומדרב נחמן בר יצחק נמי, אין מזל לישראל. דאימיה דרב נחמן בר יצחק אמרי לה כלדאי: בריך גבבא הוה. לא שבקתיה גלויי רישיה. אמרה ליה: כסי רישך, כי היכי דתיהוי עלך אימתא דשמיא, ובעי רחמי. לא הוה ידע אמאי קאמרה ליה. יומא חד יתיב קא גריס תותי דיקלא, נפל גלימא מעילויה רישיה דלי עיניה חזא לדיקלא, אלמיה יצריה, סליק פסקיה לקיבורא בשיניה.

And from that which transpired to Rav Naḥman bar Yitzh̄ak as well it can be derived that there is no constellation for the Jewish people, As Chaldean astrologers told Rav Naḥman bar Yitzh̄ak's mother: Your son will be a thief. She did not allow him to uncover his head. She said to her son: Cover your head so that the fear of Heaven will be upon you, and pray for Divine mercy. He did not know why she said this to him. One day he was sitting and studying beneath a palm tree that did not belong to him, and the cloak fell off of his head. He lifted his eyes and saw the palm tree. He was overcome by impulse and he climbed up and detached a bunch of dates with his teeth. Apparently, he had an inborn inclination to steal, but was able to overcome that inclination with proper education and prayer.

7. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ס:

כי פריס סודרא על רישיה, לימא: ברוך עוטר ישראל בתפארה

Upon spreading a shawl upon his head, one should recite: Blessed...Who crowns Israel with glory.

8. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף נא.

אמר רבי זירא אמר רבי אבהו, ואמרי לה במתניתא תנא, עשרה דברים נאמרו בכוס של ברכה: טעון הדחה, ושטיפה, חי, ומלא, עיטור, ועיטוף, נוטלו בשתי ידי, ונותנו בימין, ומגביהו מן הקרקע טפח, ונותן עיניו בו; ויש אומרים: אף משגרו במתנה לאנשי ביתו. אמר רבי יוחנן, אנו אין לנו אלא ארבעה בלבד: הדחה, שטיפה, חי, ומלא. תנא: הדחה מבפנים ושטיפה מבחוץ.

Rabbi Zeira said that Rabbi Abbahu said, and some say that this halakha was taught in a baraita: Ten things were said with regard to a cup of blessing, e.g., the cup of wine over which Grace after Meals is recited: It requires rinsing and washing; it must be undiluted wine, and full; it requires adorning and wrapping; he takes it in his two hands and places it in his right hand, and he lifts it at least one handbreadth from the ground, and when reciting the blessing he fixes his eyes upon it.

9. תלמוד בבלי מסכת קידושין דף ח.

לעולם דלא שוי, וכגון דקביל כהן עילויה; כי הא דרב כהנא שקיל סודרא מבי פדיון הבן, אמר ליה: לדידי חזי לי חמש סלעים. אמר רב אשי: לא אמרן אלא כגון רב כהנא, דגברא רבה הוא [רש"י] – **ולא אזיל בגילוי ראש** ומבעי ליה סודרא ארישיה, אבל כולי עלמא לא

The Gemara rejects this suggestion: **No; actually, this is referring to a case where the calf or cloak is not worth five sela, and the latter clause is referring to a case where the priest accepted upon himself to value the items as though they were worth this amount, which is why the son is redeemed. This is like this incident in which Rav Kahana, who was a priest, took a cloth from the house of a man obligated to perform the redemption of his firstborn son. Rav Kahana said to the man: For me, I view this cloth as though it were worth five sela. Rav Ashi said: We said that it is possible to redeem one's son in this manner only when the priest is an individual such as Rav Kahana, who is a great man and is required to wear a cloth on his head.** It was common practice for important people to wear a scarf on their heads. **But** with regard to **everyone** else, i.e., those who do not wear these cloths and cannot say it is worth that amount to them, **no**, they may not perform the redemption of the firstborn son in this manner.

10. מסכתות קטנות מסכת סופרים פרק יד הלכה יב

פוחח, הנראין כרעיו, או בגדיו פרומים, או מי שראשו מגולה, פורס על שמע, ויש אומרים בכרעיו נראין, או בגדיו פרומים, פורס על שמע, אבל בראשו מגולה אינו רשאי להוציא הזכרה מפיו...

11. מסכתות קטנות מסכת כלה פרק א הלכה טז

ר' יהודה אומר עז פנים לגהנם, ובוש פנים לגן עדן. עז פנים, ר' אליעזר אומר ממזר, ר' יהושע אומר בן הנדה, ר' עקיבא אומר ממזר ובן הנדה. פעם אחת היו זקנים יושבים בשער, ועברו לפניהם שני תינוקות, אחד כיסה את ראשו ואחד גילה את ראשו, זה שגילה את ראשו, ר' אליעזר אומר ממזר, ר' יהושע אומר בן הנדה, ר' עקיבא אומר ממזר ובן הנדה, אמרו לו לר' עקיבא, היאך מלאך לבך לעבור על דברי חבירך, אמר להן זה אני אקיימנו, הלך אצל אמו של תינוק, וראה שהיתה יושבת ומוכרת קיטנית בשוק, אמר לה, בתי, אם את אומרת לי דבר שאני שואלך, אני מביאך לחיי העולם הבא, אמרה לו השבע לי, היה ר' עקיבא נשבע בשפתיו ומבטל בלבו, אמר לה, בניך זה מה טיבו, אמרו לו כשנכנסתי לחופה נדה הייתי, ופירש ממני

בעלי ובא עלי שושביני, והיה לי בן זה, נמצא התינוק ממזר ובן הנדה. אמרו גדול היה ר' עקיבא שהוביש את רבותיו, באותה שעה אמרו ברוך י"י א-להי ישראל שגילה סודו לר' עקיבא בן יוסף.

12. ויקרא רבה (וילנא) פרשת אמור פרשה כז

אמר ר' ברכיה... אמר ר' יצחק משל למלך ששלח פרוזדוגמא שלו למדינה מה עשו בני המדינה עמדו על רגליהם ופרעו את ראשיהם וקראו באימה וביראה ברתת ובזיע כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל הדא פרוזדוגמ' דידי לא הטרחת עליכם ולא אמרתי אליכם שתהא קורין ק"ש לא עומדין על רגליכם ולא פורעין את ראשיכם אלא (דברים ו) בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך...

13. בית יוסף אורח חיים סימן צא

ג ומ"ש רבינו ויכסה ראשו. הכל בו... כתב הר"ם שאינו אסור לילך בגילוי הראש כי מה שאמרו... (שבת קיח:) תיתי לי... רצה לומר שזו מדת חסידות וה"ר פרץ כתב שיש למחות שלא ליכנס בבית הכנסת בגילוי הראש. ורבינו ירוחם כתב... שאסור לברך בגילוי הראש. ובמסכת סופרים... נראה שהוא מחלוקת אם מותר לברך בגילוי הראש או אם אסור וכיון דרבינו ירוחם פסק כמאן דאמר אסור הכי נקטינן:

ד וכתוב בתרומת הדשן... שכובעים הקלועים מקש חשיבי כיסוי לראש להתפלל בהם אבל הנחת היד על הראש לא חשיב כיסוי וכתב דטעמא משום דהראש והיד חד גוף אינון ואין הגוף יכול לכסות את עצמו ולפי דבריו משמע שאם אחר מניח ידו על ראשו של זה חשיב שפיר כיסוי:

14. שולחן ערוך אורח חיים הלכות הנהגת אדם בבקר סימן ב סעיף ו
אסור לילך בקומה זקופה, ולא ילך ד' אמות בגילוי הראש...

15. שו"ת מהרש"ל סימן עב

שאלה למי שראשו כבד יש לו היתר לישב ולאכול בגילוי ראש. תשובה אין אני יודע איסור לברך בלא כסוי ראש ומהרא"י פשוט לו שאסור בהזכרת שם בלא כיסוי הראש ולא ידענא ממאי והנה... במסכת סופרים... ור' ירוחם... ולולי שאיני רגיל לחלוק על הקדמונים א"ל שיש גדול שסייעני הייתי נוטה להקל ולברך בגילוי הראש ואפילו לקרות ק"ש שרי שהרי איתא במדרש רבה... משמע להדיא דליכא איסור בפריעת ראש אלא שלא החמיר עליהם ומה אעשה שכבר הורו לאיסור אבל בזה תמיהני שנהגו איסור בפריעת ראש אף בלא תפילה ולא ידעתי מאין זה להם כי לא מצינו איסור בפריעת הראש כי אם לאשה כדאיתא בפ' המדיר (ע"ב) וממדת חסידות הוא שלא לילך ד' אמות בגילוי הראש ודוקא הליכה ד' אמות כדאיתא פ' כל כתבי (קי"ח:)... והוא ממדת חסידות כמו שחשיב שם אינך תיתי לי כו' ועוד ראייה מפ"ק דקידושין (ל"א)... משמע דוקא בקומה זקופה הוא אסור אבל בגילוי הראש אין בו איסור אלא שרב הונא החמיר על עצמו מכח מידת חסידות ועכשיו הוא להיפך בקומה זקופה אינם נזהרים ואדרבה הגאים והעשירים הולכים נטווי גרון ובגילוי הראש נזהרים לא מחמת חסידות אלא סוברים דת יהודית הוא... ושמעתי על חכם אחד כשהיה לומד היה לומד בגילוי הראש ואמר שכבד עליו המשא ומ"מ נראה בעיני אף שאין איסור בדבר ואף לא מידות חסידות כשאינו מזכיר השם מ"מ לת"ח יש לו להזהר מאחר שהעם תופסים בה לקלות ולפריצות כאלו עובר על דת יהודית ואפילו לומד בחדרו אין לסמוך על זה שמא העם הארץ יראה ויקל בו לא בחינם אמרו כל שאסור מפני מראית העין אפי' בחדרי חדרים אסור ועכשיו אני אגלה את קלון האשכנזים בודאי מי ששותה יין נסך במלון של גוים ואוכל דגים מבושלים בכלים שלהם והמחמיר הוא שמאמין לפונדקית שלא בשלו בה אין חוששין עליו ואין בודקין אחריו ונוהגין בו כבוד אם הוא עשיר ותקיף ומי שהיה אוכל ושותה בהכשר רק שהיה בגילוי הראש היו תופסין אותו כאלו יצא מן הכלל. ע"כ החכם עיניו בראשו שידע להשמר שלא יתפשו עליו ואם

כבד עליו להניח על ראשו דבר כבד יכסה ראשו בבגד פשתן דק או במשי ומ"מ נראה אפי' מי שירצה לברך ברכת נהנין והוא בלילה שאין לו כובע עליו או כשרוחץ באמבטי די לו במה שמכסה את ראשו בידי אף שגדול אחד העתיק לאיסור... בפרט לפי מה שכתבתי שאין בו איסור כ"א חסידות מספיק לו כיסוי היד בפרט באקראי בעלמא.

16. קיצור פסקי הרא"ש מסכת קידושין פרק א סימן מו
מו. אסור לילך ד' אמות בקומה זקופה ובגלוי הראש:

17. ברכי יוסף אורח חיים סימן ב ס"ק ב

ב. דין ו. אסור לילך בקומה זקופה ולא ילך וכו'. מדקדוק דברי מרן, דקתני ברישא אסור, גבי קומה זקופה, והדר קתני ולא ילך ד"א בגלוי הראש, משמע דליכא אסורא בהולך בגלוי הראש. והכי משמע בש"ס בקדושין דף ל"א... (שבת ק"ח ב)... וכ"כ הכלבו סי' י"א, הביאו מרן בב"י... וכ"כ רש"ל... ומה שהוכיח הרב יד אהרן (כאן) מדברי קצור פסקי הראש דאיכא איסורא, אינה הוכחה כל כך. וגדולה מזו ראיתי להרב אליה רבא... שכתב ועוד נ"ל דמלשון אסור אין ראיה... וכן כתבתי בשם תוספות בסי' ר"ם גבי אסור לשמש בשני רעבון, עכ"ל. הרי דאף כי נקטי במילתא לישנא דאסור, הנה מקום לפרש מדת חסידות... אבל כבר כתבנו דמוכח מהש"ס דאין איסור בדבר, וכמ"ש מהרש"ל והרב ב"ח. וכן משמע קצת לשון מרן בד"ז זה...

18. זוהר - רעיא מהימנא כרך ג (במדבר) פרשת נשא [דף קכא עמוד ב]

אסיר ליה לב"נ למיזל ד' אמות בגלוי דרישא דאם היא אסתלקת מעל רישיה דב"נ מיד אסתלקו חיים מניה

19. רמב"ם הלכות דעות פרק ה הלכה ו

צניעות גדולה נוהגים תלמידי חכמים בעצמן, לא יתבזו ולא יתגלו ראשן...

20. ביאור הגר"א אורח חיים סימן ח סעיף ב

...כללא דמילתא אין איסור כלל בראש מגולה לעולם רק לפני

הגדולים וכן בעת התפלה אז נכון הדבר מצד המוסר ושאר היום לקדושים שעומדים לפני ה' תמיד:

21. ט"ז אורח חיים סימן ח ס"ק ג

...ונראה לי שיש איסור גמור מטעם אחר דהיינו כיון שחוק הוא עכשיו בין העכו"ם שעושין כן תמיד תיכף שיושבין פורקין מעליהם הכובע ואם כן זה נכלל בכלל ובחוקותיהם לא תלכו כ"ש בחוק זה שיש טעם דכיסוי הראש מורה על יראת שמים כההיא דסוף שבת כ"י רישך... מכל מקום מה שכתב רש"ל דדי בכסוי היד על הראש ודאי די בזה אף לסלק חוקות העכו"ם כיון שהוא מורה בזה שאסור לו לישוב בגלוי הראש אבל לא יועיל לענין שיצא דבר קדושה מפיו...

22. שו"ת מהר"י מברונא סימן לד

מעשה בראובן שהלך בגלוי הראש בפני עשרה ובא א' מן התלמידים וראה ומיחה בו ולא אשגח עליה ונדה התלמי' לראובן: והשבתי דנדויין נדוי, אף על גב דאמרינן בפ"ק דקדושין (ח א)... אבל כ"ע לא אלמא דאין קפידא, וכן בפ' כל כתבי (ק"ח ב) תיתי ל... ה"מ לדידהו דבארץ ישראל הוו והוו מסגי הכי, אן דדיירינן בין האומות ואינהו אזילי בגילוי הראש וחשיב כחוקות הגוים ולא מינכר ביניהון אלא בכיסוי הראש חשוב השתא כעובר על דת יהודית... וכיון דמיחא ביה ולא אשגח עליה חשוב כאפיקורוס ונדהו לשם שמים אפי' הרב צריך לנהוג בו נדוי נר' במ"ק נאם ישראל מברונא: ואגב זה אמינא דוקא הליכ', אבל ישיבה בגלוי הראש ליכא קפידא, שכן דרך לישוב להקל מעליו, וכן משמע דלא איזל בגלוי הראש, ולא אמר דלא ישב. וכן משמע תיתי לי דלא מסגי' ד' אמות משמע אבל ד' אמות לא, וכ"ש בישיבה, אמנם הכל לפי ענין הישיבה ההיא:

23. בית יוסף אורח חיים סימן מו

כי פריס סודרא על רישיה לימא עוטר ישראל בתפארה... ונראה לי שטעם ברכה זו לפי שאסור להלך בגילוי הראש כדמשמע בפרק כל כתבי (שבת ק"ח): ואפילו לדברי המפרש שאינו אסור לילך בגלוי הראש מכל מקום מודה דמדת חסידות היא... ולפי שישראל הם המצווין בכך כדי שיהא מורא שמים עליהם אנו מברכים עוטר ישראל...

SIZE

24. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק א סימן א

הנה בדבר כיסה מקצת הראש כגון ביארמולקע קטנה אם מותר לילך כך ברחוב כמו שרואה שרבים מיראי ה' נוהגים לילך כן ברחוב, אבל ראה כתר"ה תשובה מהגאון ר' שלמה קלוגער בס' האלף לך שלמה דבכיסוי מקצת מתיר רק בפחות מד' אמות ובגילוי כל הראש אסור אף בפחות מד' אמות... והנה דברי הגאון רש"ק תמוהים לכאורה מאד... ונמצא שהוא כמפורש שאף לענין ברכה מותר גם בכיסוי מקצת וכ"ש לענין הליכה ד' אמות, ולכן דעת הגרש"ק היא שלא ככל האחרונים והוי דעתו דעת יחיד. אך אף לדעת הגרש"ק נראה לע"ד שהוא רק בכיסוי פחות מרוב הראש דיסבור דרובו ככולו... ולכן למעשה הרוצה להחמיר ולחוש לדעת הגרש"ק צריך לכסות רוב ראשו שהוא ברוב הכובעים וביארמולקעס הגדולים. אבל לדינא אין מחוייבין לחוש לדעתו כיון שהיא דעת יחיד ובפרט שהוא רק באיסור ממדת חסידות אף שעתה שכבר נהגו ישראל יש לדון בזה כעין איסור, משום שלא היה המנהג להחמיר יותר מהראוי לפי הגמ' והש"ע ולכן אם אך מכוסה באופן שנקרא שראשו מכוסה רשאים לילך ברחוב ואף לברך וכמו שעושין כן הרבה ואין להחשיבם ח"ו לקלים...

25. שו"ת יביע אומר חלק ו - אורח חיים סימן טו

(ה) ... ועכ"פ לפמ"ש לעיל, הלובשים כיפה קטנה אף על פי שאינה מכסה אלא מקצת הראש, ניצולים מחשש של ובחוקותיהם לא תלכו, ומכ"ש לעם היושב בציון ובארץ ישראל שאין כוונתם להדמות לגוים, די אפילו בכיפה קטנה, אלא שמכל מקום כיון שנכנסים בזה לבית הכנסת להתפלל שמנה עשרה, ולעלות לספר תורה, ראוי מאד שהכיפה תהיה גדולה כשיעור שתכסה רוב הראש, שרובו ככולו...

26. שו"ת יחיה דעת חלק ד סימן א

... והנה מבואר בספר ארחות חיים (הלכות תפלה סימן מ"ח), ובכל בו (סימן י"א), בשם מהר"ם מרוטנבורג, שאין איסור מן הדין ללכת בגילוי הראש... ומרן הבית יוסף (בסימן צ"א), הביא להלכה דברי הכל בו בשם מהר"ם. אמנם בבית יוסף (סימן מ"ו) כתב, שהטעם לברכת עוטר ישראל בתפארה, לפי שאסור ללכת ארבע אמות בגילוי הראש... ומשמע שדעתו נוטה יותר שאסור ללכת בגילוי הראש... מכל מקום הלכה כמשנה אחרונה שבסימן צ"א, שאין זה אלא ממדת חסידות, וכפשטות הש"ס. וכן מוכח מלשון מרן בשלחן ערוך (סימן ב' סעיף ו) ... הרי שהתחיל בלשון איסור... אמנם הטורי זהב... שמכיון שעכשיו חוק הוא אצל העכו"ם... אולם אין זה מוכרח, שאם עושה כן מסיבת החום ועייפות, וכיוצא בזה, לא שייך בזה חוק... ומכל מקום נראה שבכיסוי הראש בזמנינו יש טעם יותר ממדת חסידות, כי ידוע שזה דרכם של החפשים פורקי עול תורה ומצות ללכת בגילוי הראש, ויש היכר מיוחד בין עובד אלקים לאשר לא עבדו, על ידי הכיפה שעל הראש, שהדתיים נזהרים ללכת תמיד בכיסוי ראש, והפכה הכפה שעל ראשם לסמל לאדם דתי, שמורא שמים עליו. ואם כן מי שהולך בגלוי ראש יש לחוש בו משום מראית העין שיחשדוהו לפורק עול מלכות שמים מעליו. ואף על פי שיש קצת דתיים שבאו מחוץ לארץ ונהגו ללכת בגלוי הראש כמנהגם בחוץ לארץ, אינם אלא מיעוטא דמיעוטא. ולכן יש מקום לחוש בזה על כל פנים משום מראית העין, וכמו שנאמר והייתם נקיים מה' ומישראל. ונאמר ומצא חן ושכל טוב בעיני אלקים ואדם. והגם שאין בידינו להמציא איסורים מדעתינו, מכל מקום טעמא דמסתבר הוא לומר

שיש בזה על כל פנים יותר ממדת חסידות, וכל שיש לו כיפה על הראש יצא מחשש מראית העין. והנה הגאון רבי שלמה קלוגר... וכן הגאון רבי משה פיינשטיין... מכל מקום גם בכיפה קטנה אפשר לדון להקל, ובלבד שתהיה נראית היטב מכל צדדי הראש, הן מלפנים הן מאחור. ולא כיפה קטנה שבקושי אפשר להבחין בה... ובשו"ת שמחת כהן חלק ב' (סימן ג') נשאל אודות הלובשים כיפה קטנה מאחרי ראשם, ואינה נראית כנגד פניהם, האם יש למנוע עלייתם לספר תורה עד שיתקנו הכיפה שתיראה כנגד פניהם, והשיב, שאינו רואה בזה תועלת כל כך. שמה שמתכסה מצד הפנים מתגלה מצד העורף, ולכן ראוי להוכיחם שילכו עם כיפה יותר גדולה, ואם אי אפשר, אין ראוי בגלל כך למנועם מלעלות לספר תורה, פן נגרום להם שיפסיקו בכלל לבוא לבית הכנסת ולהתפלל... אולם בשעת קריאת שמע ותפלה שמקבל עליו עול מלכות שמים, צריך להזהר יותר ללבוש כיפה שמכסה רוב הראש, שהרי נאמר הכון לקראת א-להיך ישראל...

Can one remove for work?

27. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן ב

הנה בדבר שצריך מע"כ להשיג משרה שצריך להפגש עם בעלי המשרד שאומרים לו שיצטרך שם... לישיב בגלוי הראש בלא כיפה שקורין יארמולקע שאם ילבש שם כיפה לא יקבלוהו לעבודה שם... הנראה לע"ד דמותר דהא לדינא בגמ' ולרוב השיטות הוי גילוי הראש אף לילך בשוק רק מדת חסידות אבל כזו שכל אדם צריך להתנהג במדת חסידות... ואף להזכיר שם שמים בגילוי הראש כתב תה"ד בפסקים סימן ר"ג שאינו יודע כל כך איסור מפורש... אף שכיון שכבר הנהיגו זה בכל ישראל לא גרע ממנהגי ישראל קדושים וודאי לא עדיף מעשה ממש דלהפסד גדול אינו מחוייב דאונס ממון הוא אונס לגבי מ"ע... וא"כ כ"ש בגילוי הראש שאינו עשה דתורה ואף לא עשה דרבנן אלא מנהג טוב שאונס ממון הוא אונס, והשגת משרה שהוא לפרנסתו הוא הפסד גדול יותר אף מחומש שאינו מחוייב. אבל שיטת הט"ז... מ"מ במקום הפסד גדול כזה... ובפרט במדינתנו בזה"ז שברור שלא מצד חוקיהם עושים זה אלא משום דכן נקל להו יותר, וכדחזינו ששום איש ממדינה זו הולך בכובע בשוק דשומרי תורה נמי אין הולכין בכובע אלא ביארמולקע דקה ואף בחורף שקר בחוץ לילך בלא כובע תיכף שבאין לבית חולצין הכובעים ומלבישין יארמולקע, וא"כ ודאי בשביל זה גם הנכרים אין הולכין בכובעים כשחם גם בחוץ ואף כשקר בחוץ ומוכרחין לילך בכובע בחוץ כשבאין הביתה פושטין הכובעים, וכיון שהם אינם צריכין לילך בכסוי הראש יושבין בגילוי הראש, אבל לא שהם יושבים בגילוי ראש מצד קפידת איזה חוק דלכן ליכא בכאן סברא הט"ז ולכן לכו"ע הוא רק זהירות מצד המנהג הטוב והקדוש לנו שלא חמיר זה מעשה שהפסד ממון הוא אונס כדלעיל.

Remove for going somewhere you shouldn't?

28. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ב סימן צה

ובדבר כניסה לטיאטער ולמואוויס הרי הוא דבר האסור ואיך שייך שיתירו לו להסיר את כובעו ולהיות בגילוי הראש ויוסיף עוד חטא על חטאו. ואם השאלה היא באחד שתקף יצרו עליו לילך לשם ולא ישמע שלא לילך, אולי טוב שיסיר כובעו ולא יהיה חלול השם משום שלא ידעו שהוא יהודי שומר תורה, היא סברא גדולה אבל רק למכוין לשם שמים, אבל כיון שרחוק לומר שאיש שתוקף יצרו עליו יכוין לשם שמים הויא כוונתו באמת רק לזלזל בעוד דבר גם באיסור גילוי הראש לכן אין להתיר לו.

Davened without – Repeat?

29. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן מ

... ובדבר אחד שהתפלל בשוגג בגילוי הראש, הנה לע"ד במדינותינו שהעכו"ם הולכין להתפלה דוקא בגלוי הראש וכן אומרים דברי תפלותם דוקא בגילוי הראש שאיסור גמור הוא מדאורייתא להתפלל בגילוי הראש דאף ששייך לפלוג על סברת הט"ז סימן ח' סק"ג שהוא

איסור לאו אף הישיבה בעלמא בגילוי הראש דהוא ג"כ מנהג העכו"ם, משום דאפשר שאין עושין זה מצד איזה חק עכו"ם דהא גם הנכרים שאין עובדין ע"ז ג"כ הם הולכין ויושבין בגילוי הראש כידוע במדינות אלו שא"כ אין זה חק עכו"ם וליכא האיסור אלא המדת חסידות, אבל בשעת דברי תפלותם הוא חק להעכו"ם שלאן הוי לנו בלאו ממש להתפלל בגילוי הראש ואף ליכנס בביהכ"נ בלא כיסוי הראש שא"כ תפלתו תועבה וצריך לחזור ולהתפלל...

30. הליכות שלמה, הלכות תפלה, פרק ב, הלכה טז

בירך או התפלל – בשוגג – בגילוי הראש, אינו צריך לחזור ולהתפלל שנית בכיסוי הראש. (דבר הלכה כז – ומש"כ בשו"ת אגרות משה... נראה דכיון דבעיקר הך מילתא מצינו מדרשים חלוקים מהו חומר האיסור, בדיעבד אינו חוזר).

Women

31. שו"ת יביע אומר חלק ו - אורח חיים סימן טו

(יא) ... והואיל ועינינו הרואות שהמנהג פשוט שכל הבנות החרדות לדבר ה' שרגילות ללכת ללא כיסוי ראש לפני נישואיהן, מתפללות ומברכות ואומרות דברי קדושה, ולומדות תורה בבתי הספר, ללא כיסוי ראש כלל, ולא שמענו מעולם שיחמירו בזה, ומצד ההלכה יש פנים מסבירות להקל לבנות פנויות שהולכות כן באופן תמידי, לכן נראה שאין למחות בידן, שיש להן על מה שיסמוכו... אולם באמת הדבר מבואר בפוסקים הראשונים שהבתולות מותרות ללכת בגילוי הראש... וכן פסקו הטוש"ע (סי' עה ס"ב). ע"ש. ואנו אין לנו אלא דברי הפוסקים שמפיהם אנו חיים... ולכן כיון שהולכות תמיד בגילוי הראש, ואין דרכן מעולם לכסות ראשן, אין בזה זלזול ח"ו לברך ולומר דברים שבקדושה ולהתפלל בגילוי הראש, ודוקא לגבי אנשים ששורת דרך ארץ לכסות ראשם בפני גדולים (כההיא דקידושין לג ובמס' כלה), הו"ל זלזול אם יברכו ויזכירו ש"ש בגילוי ראש, וכ"ש להתפלל בגילוי ראש, וגם זה רק ממדת חסידות ומצד המוסר, וכמ"ש הגר"א הנ"ל. ואמנם ראיתי להרה"ג המפו' כמהר"ר עובדיה הדאיה ז"ל בשו"ת ישכיל עבדי חלק ז' (בדף רפט ע"א), שנשאל בד"ז, ולאחר שהביא בקצור ד' הש"ע והאחרונים שכל לאסור להוציא מפיו אזכרה בראש מגולה, העלה, דממילא אין שום הבדל בזה בין איש לאשה ובין קטן לקטנה שכולם שוים לאיסור, ולכן פשוט שעל ההורים והמורים למחות בילדותיהן שלא לקרות בד"ת בגילוי הראש, ושהמנהג שנהגו בבתי ספר של החרדים להתיר לבחורות לקרות וללמוד תורה בגילוי ראש אין לו על מה לסמוך, והקולר מוטל על מי שיש בידו למחות... והנה אין שום ראייה... ולא שמענו שיצטרכו לכסות ראשן בשעת הלימוד בבתי הספר, או כשמברכות, י"ל שנהגו כדעת המתירים, ויש להן על מה שיסמוכו. הלא הם מהרש"ל והפר"ח והגר"א וסיעתם. ולכן בצירוף כל הנ"ל נלע"ד שאין למחות בידן, שיש להן ע"מ שיסמוכו. וכן דיברתי בזה עם ידידי הגאון המפורסם כמהר"ר יוסף שלום אלישיב שליט"א, והסכים עמי שיש להקל, מאחר שכן פשט המנהג גם אצל הבנות החרדות לדבר ה'. ומ"מ נ"ל שלכל הפחות בתפלת שמנה עשרה ישימו כיסוי על ראשן, לצאת ידי חובת הרמב"ם והטוש"ע, וכן ראוי שיחמירו על עצמן בזה בברכת המזון, שהיא מן התורה, והחמירו בה הפוסקים כתפלה, והני מילי אבעי לן למימרינהו בניחותא כי היכי דליקבלו. והנלע"ד כתבתי.